

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
факультет економічний
кафедра економіки підприємства

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Економічна безпека підприємства, мова викладання – українська
Викладачі	Яцишина Ірина Володимирівна, д.е.н., професор, професор кафедри економіки підприємства , +380673842856
Профайл викладачів	http://kaf-ep.kpnu.edu.ua/%d1%8f%d1%89%d0%b8%d1%88%d0%b8%d0%bd%d0%b0-%d1%96%d1%80%d0%b8%d0%bd%d0%b0-%d0%b2%d0%be%d0%be%d0%b4%d0%b8%d0%bc%d0%b8%d1%80%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0/
E-mail:	yarinaeco@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=659
Консультації	Колективні та індивідуальні консультації кожен вівторок 8 ⁰⁰ -8 ⁴⁵ та понеділок 14 ¹⁵ -15 ⁰⁰

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Економічна безпека підприємства» є складовою методичного забезпечення навчального процесу для підготовки магістрів галузей знань 05 Соціальні та поведінкові науки (за спеціальністю 051 Економіка), 07 Управління та адміністрування (за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність) та галузі знань 24 Сфера обслуговування(за спеціальностями 241 Готельно-ресторанна справа). Вона входить до циклу дисциплін професійної підготовки.

Тип дисципліни: вибіркова.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та практичні наукові основи безпеки підприємницької структури, принципи, методи захисту підприємства та підприємництва в умовах ризику та невизначеності, методичні

положення щодо формування системи економічної безпеки підприємства, також комп'ютерні технології, що використовуються в області економіки, організації та планування підприємницької діяльності та засоби захисту категоризованої економічної інформації.

Міждисциплінарні зв'язки: у структурно-логічній схемі підготовки магістрів навчальна дисципліна «Економічна безпека підприємства» виступає фундаментальною дисципліною підготовки фахівців; цей курс формує знання, вміння та компетенції студентів, необхідні для роботи у виробництві та сфері послуг в сучасних мінливих умовах.

Програма навчальної дисципліни складається з одного змістового модуля.

Тема 1. Система економічної безпеки

Поняття економічної безпеки. Його виникнення та економічна суть. Класифікація видів економічної безпеки зовнішнього та внутрішнього середовища системи. Економічна безпека держави. Сутність продовольчої, технологічної та соціальної безпеки на національному рівні. Особливості та проблеми співвідношення економічної безпеки особистості, підприємства, регіону та держави.

Об'єкт та предмет економічної безпеки. Групи суб'єктів економічної безпеки.

Теоретичні засади економічної безпеки підприємства. Джерела негативних впливів на економічну безпеку підприємства. Основна мета економічної безпеки підприємства. Основні функціональні цілі економічної безпеки. Види заходів безпеки: загальні та спеціальні.

Чинники, що формують відповідний рівень економічної безпеки: безпосередні чинники виробництва, стабільний попит на продукцію, надійність постачальників, зовнішня конкуренція, державне економічне регулювання діяльності підприємства, надійний захист комерційної таємниці, компетентність керівництва підприємства.

Види загроз економічній безпеці за місцем, природою, ймовірністю, сферами виникнення, за наслідками, за відношенням до людської діяльності, за об'єктами посягань, за можливістю прогнозування. Економічні загрози. Фізичні загрози. Психологічно-інформаційні загрози. Ризики як фактори загроз економічній безпеці підприємства. Зовнішні та внутрішні джерела загроз.

Поняття та основні елементи системи економічної безпеки підприємства. Організація системи безпеки підприємства. Концепція безпеки підприємства.

Тема 2. Фінансова безпека підприємства

Структура економічної безпеки підприємства. Внутрішні (фінансова, кадрова, технологічна, правова, інформаційна, екологічна, силова) та зовнішні (ринкова та інтерфейсна) складові економічної безпеки. Поняття індикаторів економічної безпеки підприємства.

Фінансова складова як внутрішньовиробнича функціональна складова економічної безпеки підприємства. Свідчення про послаблення фінансової складової. Джерела негативних впливів на фінансову безпеку суб'єктів господарювання. Методи та показники оцінювання фінансової безпеки підприємства. Области фінансової стійкості.

Організація фінансової безпеки підприємства: засоби та етапи. Типова послідовність дій щодо забезпечення фінансової складової економічної безпеки.

Тема 3. Безпека в інтелектуальній та кадровій сфері

Сутність кадрової безпеки. Основні питання кадрової безпеки. Складники кадрової безпеки: безпека життєдіяльності, соціально-мотиваційна безпека, професійна безпека, анти конфліктна безпека. Чинники кадрової безпеки. Основні показники кадрової безпеки підприємства.

Найпоширеніші види порушень при недотриманні кадрової безпеки. Характеристика загроз кадровій безпеці. Методи виявлення а збереження кадрової безпеки суб'єктів господарювання. Конфіденційна інформація про особу та її захист на підприємстві.

Інтелектуальна складова соціально-економічної безпеки підприємства. Методика побудови системи інтелектуальної безпеки та її етапи. Система показників інтелектуальної безпеки.

Система освіти та її роль у формування кадрової та інтелектуальної безпеки підприємства.

Тема 4. Техніко-технологічна та інноваційна безпека підприємства

Сутність техніко-технологічної безпеки підприємства (ТТБП). Показники, які характеризують технічний і технологічний потенціал підприємства.

Характеристика загроз техніко-технологічної безпеки підприємства. Внутрішні та зовнішні загрози. Науково-технологічна та інноваційна політика держави як чинник зміцнення техніко-технологічної безпеки підприємства. Етапи підтримки ТТБП.

Інноваційна безпека підприємства, її суть та зв'язок із науково-технічним потенціалом. Ризики інноваційної безпеки підприємства (технологічні, ринкові, проектні).

Інноваційна політика підприємства. Вплив інноваційної діяльності на стан економічної безпеки. Інноваційні стратегії для забезпечення економічної безпеки сучасного підприємства.

Тема 5. Інформаційна безпека підприємства

Сутність інформаційної безпеки підприємства. Інформація на підприємстві та її види. Конфіденційна інформація, інформація з обмеженим доступом. Комерційна таємниця. Промислова таємниця фірми.

Загрози безпеки інформації. Види збитку від прояву загроз інформації підприємства. Класифікація загроз безпеці інформаційних систем сучасного підприємства. Зовнішні та внутрішні джерела загроз.

Політика інформаційної безпеки підприємства. Цілі інформаційної безпеки та її складники. Етапи побудови політики інформаційної безпеки. Методи забезпечення інформаційної безпеки підприємства: правові, організаційні та програмно-технічні. Підсистеми ефективного захисту інформації на підприємстві. Рівні інформаційної безпеки підприємства.

Показники інформаційної складової безпеки підприємства.

Етапи реалізації заходів з розроблення та охорони інформаційної складової економічної безпеки.

Тема 6. Ринкова безпека підприємства

Сутність ринкової складової економічної безпеки підприємства. Діагностування ринкової безпеки підприємства: аналіз та оцінка конкурентного середовища підприємства, рівня його конкурентоспроможності та конкурентоспроможності продукції (послуг).

Загрози ринкової безпеки підприємства та чинники які їх посилюють.

Аналіз конкурентного середовища та його послідовність. Методи і прийоми діагностики конкурентоспроможності підприємства. Роль служби маркетингу у формуванні ринкової безпеки підприємства.

Показники безпеки підприємства на ринку та їх інтерпретація. Коефіцієнт ринкової віддачі активів. Конкурентоспроможність продукції (послуг). Частка фірми на ринку. Коефіцієнт інноваційних витрат. Ритмічність збуту. Коефіцієнт ефективності рекламної політики підприємства.

Формування конкурентної політики підприємства.

Тема 7. Політико-правова безпека підприємства

Суть політико-правової безпеки підприємства. Основні загрози політико - правовій безпеці підприємства. Роль держави у правовому забезпеченні діяльності підприємства. Загрози внутрішніх і зовнішніх негативних впливів на політико-правову безпеку та причини їх виникнення.

Оцінка поточного рівня забезпечення політико-правової безпеки підприємства та її складники.

Процес забезпечення політико-правової безпеки підприємства. Аналіз загроз негативних впливів; оцінка поточного рівня забезпечення; планування та реалізація комплексу заходів, спрямованих на підвищення рівня політико-правової безпеки підприємства.

Тема 8. Інші види безпеки підприємства

Силова безпека підприємства та її суть. Завдання силової безпеки підприємства. Чинники, що негативно впливають на рівень силової безпеки. Формування заходів посилення силової безпеки підприємства.

Сутність екологічної безпеки підприємства. Дотримання нормативів і правил екологічної безпеки. Роль держави у формуванні екологічної безпеки підприємств. Характеристика зовнішніх та внутрішніх загроз екологічній безпеці підприємства. Екологізація виробництва. Роль міжнародних стандартів ISO 14000 у впровадженні екологічного менеджменту на підприємствах. Процес формування екологічної безпеки підприємства. Інноваційний розвиток підприємств для формування його екологічної безпеки.

Інтерфейсна складова економічної безпеки підприємства, її суть та прояви. Напрями дослідження інтерфейсної безпеки: оцінка впливу на підприємство споживачів, партнерів, постачальників, посередників.

Тема 9. Економічна безпека підприємництва: суть та вимірники

Особливості економічної безпеки різних суб'єктів господарювання. Види загроз економічній безпеці підприємництва.

Показники економічної безпеки підприємництва. Методи оцінки економічної безпеки підприємництва.

Інституційні засади зміцнення економічної безпеки підприємництва. Види інфраструктури бізнесу та їх вплив на його безпеку.

Регіональний та галузевий підхід до оцінки економічної безпеки підприємництва. Чинники регіональної безпеки підприємництва. Оцінка рівня економічної безпеки підприємництва регіону. Галузеві особливості системи економічної безпеки підприємництва. Державна політика зміцнення економічної безпеки підприємництва.

Методичні підходи до формування інтегральної оцінки рівня економічної безпеки підприємництва.

3. Мета та цілі курсу

Мета навчальної дисципліни: отримання знань, вмінь і формування компетенцій щодо використання теоретико-методичних основ оцінки та аналізу стану економічної безпеки і розробки заходів для забезпечення функціонування та розвитку сучасного суб'єкта господарювання як у формі підприємства (юридичної особи) так і фізичної особи-підприємця.

Основними **цілями** вивчення дисципліни «Економічна безпека підприємства» є оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками щодо оцінки стану економічної безпеки підприємства за її видами та формування заходів для забезпечення безпечного розвитку суб'єктів господарювання.

Важливість питань, що розглядаються в навчальній дисципліні, полягає в необхідності знань щодо суті економічної безпеки мікрорівня, її складових, методики та техніки гарантування безпеки суб'єктів господарювання різних форм власності, видів діяльності, а також вмінь та навичок з виявлення порушень фінансової, кадрової, техніко-технологічної, інформаційної, правової дисципліни, їх аналізу та виявлення джерел і причин виникнення та формування шляхів подолання.

4. Формат курсу

Очний курс з елементами дистанційного навчання в системі Moodle.

5. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- науково-теоретичні основи безпеки підприємницької структури; сутність економічної безпеки підприємства та її функціональні складові;
- основні загрози та небезпеки економічній безпеці підприємства на різних інституційних рівнях;
- принципи організації системи економічної безпеки підприємства;
- види економічної безпеки підприємства та підприємництва;
- основні підходи до гарантування безпеки;
- функції менеджменту безпеки підприємництва;
- показники та методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства;
- особливості категоризованої економічної інформації, що підлягає захисту та відповідні нормативні документи, які регламентують визначені категорії інформації;

ВМІТИ:

- аналізувати наявний рівень економічної безпеки підприємства та її видів на основі зібраної первинної інформації;
- добирати первинну інформацію для проведення аналізу та оцінювання рівня економічної безпеки підприємства за її видами;
- виявляти основні види загроз безпечному функціонуванню та розвитку суб'єктів господарювання
- застосовувати математичний та економетричний інструментарій для моделювання наслідків дії загроз різних видів економічної безпеки суб'єктів господарювання.
- виявляти внутрішні джерела ризиків для функціонування суб'єктів господарювання.
- розробляти вимоги щодо створення комплексу засобів щодо забезпечення економічної безпеки на підприємстві.
- виявляти та оцінювати потенційні загрози економічної безпеки і формувати засоби її захисту на всіх етапах виробничого циклу на підприємстві.
- проводити об'єктивний аналіз ефективності прийнятих управлінських рішень щодо створення та реалізації програми (заходів) економічної безпеки підприємства.

-

У результаті вивчення курсу студенти мають набути наступних **компетентностей**:

- здатність прогнозувати й критично оцінювати можливі напрями розвитку підприємства та підприємництва в умовах ризику та мінливості зовнішнього середовища;
- вміння розробляти стратегічні плани розвитку підприємства з урахуванням небезпек та загроз його діяльності;
- здатність визначати тактичні та оперативні плани господарської діяльності підприємства через забезпечення відповідного рівня його економічної безпеки;
- спроможність виявляти ймовірні загрози діяльності підприємства на базі прогнозів щодо змін та розвитку зовнішнього середовища;
- здатність передбачати й запобігати прояву дії загроз безпечного розвитку суб'єктів економічної діяльності;
- вміння розробляти плани підвищення економічної, соціальної та екологічної ефективності діяльності підприємства з урахуванням можливих ризиків.
- здатність створювати та забезпечувати здійснення конкретних програм посилення економічної безпеки підприємства в умовах мінливості середовища господарювання;
- спроможність формувати та реалізовувати стратегію економічної безпеки підприємства в рамках загальної стратегії його розвитку;
- здатність організувати реалізацію стратегічних, тактичних, оперативних планів діяльності підприємства щодо забезпечення відповідного рівня його економічної безпеки;
- вміння реалізовувати заходи щодо підвищення економічної, соціальної та екологічної ефективності діяльності суб'єктів господарювання з урахуванням можливих ризиків;

- здатність забезпечувати зацікавленість персоналу у забезпеченні необхідного рівня відповідного складника економічної безпеки підприємства;
- вміння розробляти та впроваджувати заходи з мотивації персоналу з метою запобігання конфліктів та забезпечення їх узгодженої та плідної співпраці; вміння використовувати неконфліктні підходи в процесі розроблення та прийняття колективних рішень щодо фінансово-господарської діяльності підприємства в умовах ризику та невизначеності.
- здатність контролювати виконання пропозицій щодо усунення виявлених недоліків, порушень і загроз економічній безпеці підприємства;
- здатність використовувати правила ефективного ділового спілкування щодо управління економічною безпекою підприємства;
- здатність визначати права та обов'язки відповідних підрозділів щодо забезпечення економічної безпеки діяльності підприємства;
- вміння збирати та обробляти первинну інформацію, яка використовується під час прийняття управлінських рішень щодо заходів посилення економічної безпеки;
- здатність володіти методами та засобами прийняття управлінських рішень в системі економічної безпеки підприємства;
- спроможність ініціювати та проводити дослідження і критичний аналіз зовнішніх та внутрішніх джерел загроз діяльності суб'єктів господарювання;
- вміння здійснювати збір, оброблення інформації та інтерпретацію результатів щодо діяльності служби безпеки на підприємстві;
- здатність досліджувати потенційні та реальні загрози економічній безпеці підприємства та аналізувати причини їх виникнення;
- вміння застосовувати новітні науково обґрунтовані методи, методики, підходи щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства.
- здатність використовувати математичний та економетричний апарат для практичного оцінювання рівня економічної безпеки;

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Економіка підприємства, 051 Економіка; Підприємництво і торгівля, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність;	

	Готельно-ресторанна справа	
Рік навчання/ рік викладання	перший /2019-2020	
Семестр вивчення	другий	
нормативна/вибіркова	вибіркова	
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС	
Загальний обсяг годин	120 год.	
Кількість годин навчальних занять	40 год.	
Лекційні заняття	20 год.	
Практичні заняття	20 год.	
Семінарські заняття	0 год.	
Лабораторні заняття	0 год.	
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.	
Форма підсумкового контролю	Залік, екзамен	

7. Пререквізити курсу

Навчальна дисципліна Економічна безпека підприємства відноситься до вибірових навчальних дисциплін професійної підготовки магістра. Для успішного опанування компетентностями студент має володіти базовими знаннями з навчальних дисциплін «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Фінанси», «Бухгалтерський облік», «Статистика», «Економіко-математичне моделювання», «Менеджмент», «Господарське право»

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу базується на використанні пакету прикладних програм Microsoft Office зокрема Word, Excel. Також на лекційних та практичних заняттях використовується мультимедійне обладнання.

8. Політики курсу

Пропущені заняття. Очікується, що студентом буде відпрацьоване кожне пропущене (з поважних чи неповажних причин) заняття у час, відведений для перевірки результатів індивідуальної та самостійної роботи студентів, визначений викладачем. День і час для відпрацювання пропущених занять: понеділок 14⁰⁵.

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (реферат, презентація, письмова самостійна та модульна контрольна робота).

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Поведінка в аудиторії. Очікується, що всі студенти дотримуватимуться правил поведінки в аудиторії.

Література.

Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Схема курсу

Дата / кількість акад. год.	Тема, план	Форма заняття	Матеріали	Література Інтернетресурси	Завдання, год	Вага оцінки (балів)	Термін виконання
4 год.	Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 1. Система економічної безпеки 1. Предмет, об'єкт та завдання курсу. 2. Економічна безпека держави, регіону та галузі. 3. Суть економічної безпеки	лекція	Конспект лекцій / Презентація	Базова: 1,2,3,4,5,6, 9 Допоміжна: 5, 6, 8, 9, 11, 13	Переглянути презентацію / Прослухати лекцію, занотувати основну інформацію,	Загальна кількість балів: 100 б. Практичні заняття – 40 б. Модульна контрольна робота – 40б. Самостійна	I навчальний тиждень 2 семестр

	підприємства та система її організації. 4. Види загроз економічної безпеки підприємства					робота студентів –10 б. Індивідуальне науково-дослідне завдання – 10 б.	
4 год.	Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 2. Фінансова безпека підприємства 1. Суть фінансової безпеки підприємства. 2. Загрози фінансовій безпеці підприємства. 3. Оцінювання фінансової безпеки підприємства. 4. Організація процесу фінансової безпеки підприємства	лекція	Конспект лекцій / Презентація	Базова: 1,2,4,5, 7,10 Допоміжна: 1, 2, 4, 6, 7, 8	Переглянути презентацію / Прослухати лекцію, занотувати основну інформацію,		II навчальний тиждень 2 семестр
2 год.	Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 3. Безпека в інтелектуальній та кадровій сфері 1. Загальна характеристика кадрової безпеки підприємства. 2. Загрози кадровій безпеці підприємства. 3. Характеристика інтелектуальної безпеки підприємства: об'єкти, загрози, вимірники. 4. Роль освіти та підвищення кваліфікації у формуванні інтелектуальної безпеки підприємства.	лекція	Конспект лекцій / Презентація	Базова: 1,2,3,4,5,10 Допоміжна: 3,4,5,10,11,13	Переглянути презентацію / Прослухати лекцію, занотувати основну інформацію,		III навчальний тиждень 2 семестр
2 год.	Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 4. Техніко-технологічна та інноваційна безпека підприємства 1. Техніко-технологічна безпека підприємства: її суть та характеристика загроз. 2. Індикатори техніко-технологічної безпеки підприємства.	лекція	Конспект лекцій / Презентація	Базова: 1,2,3,4,5,9,10 Допоміжна: 5,8,9,11,12	Переглянути презентацію / Прослухати лекцію, занотувати основну інформацію,		IV навчальний тиждень 2 семестр

	3. Особливості інноваційної безпеки. 4. Організація техніко-технологічної та інноваційної безпеки підприємства.					
2 год.	Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 5. Інформаційна безпека підприємства 1. Характеристика інформаційної безпеки підприємства її загроз та організації. 2. Інформація на підприємстві, її види і захист. 3. Організація інформаційної безпеки підприємства.	лекція	Конспект лекцій / Презентація	Базова: 1,2,3,4,5,9,10 Допоміжна: 5,8,9,11,12	Переглянути презентацію / Прослухати лекцію, занотувати основну інформацію,	V навчальний тиждень 2 семестр
2 год.	Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 6. Ринкова безпека підприємства 1. Характеристика ринкової безпеки підприємства. 2. Показники ринкової безпеки підприємства. 3. Роль служби маркетингу у формуванні ринкової безпеки підприємства.	лекція	Конспект лекцій / Презентація	Базова: 1,2,3,4,5,7,10 Допоміжна: 2, 5, 8, 10	Переглянути презентацію / Прослухати лекцію, занотувати основну інформацію,	VI навчальний тиждень 2 семестр
2 год.	Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 7. Політико-правова безпека підприємства 1. Характеристика політико-правової безпеки підприємства. 2. Індикатори політико-правової безпеки підприємства. 3. Формування політики підприємства щодо його політико-правової безпеки.	лекція	Конспект лекцій / Презентація	Базова: 3, 4, 5, 7, 8,10 Допоміжна: 3, 8, 10, 12	Переглянути презентацію / Прослухати лекцію, занотувати основну інформацію,	VII навчальний тиждень 2 семестр
-	Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 8. Інші види безпеки підприємства	лекція	Конспект лекцій / Презентація	Базова: 1,2,3,4,5,7,10 Допоміжна:	Переглянути презентацію / Прослухати лекцію,	

	1. Силова безпека підприємства. 2. Екологічна безпека. 3. Інтерфейсна безпека підприємства.			4, 8, 10, 11	занотувати основну інформацію,	
2 год.	Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 9. Економічна безпека підприємництва: суть та вимірники 1. Особливості економічної безпеки підприємництва. 2. Види загроз економічній безпеці підприємництва. 3. Методи оцінки економічної безпеки підприємництва.	лекція	Конспект лекцій / Презентація	Базова: 2, 3, 4, 8, 9, 10 Допоміжна: 3, 4, 8, 12	Переглянути презентацію / Прослухати лекцію, занотувати основну інформацію,	VIII навчальний тиждень 2 семестр
2 год.	Модуль I. Методика наукових досліджень Тема 1 Система економічної безпеки 1. Предмет, об'єкт та завдання курсу. 2. Економічна безпека держави, регіону та галузі. 3. Суть економічної безпеки підприємства та система її організації. 4. Види загроз ЕПБ. Питання для самостійного опрацювання: 1. Види економічної безпеки. 2. Економічна безпека галузі. 3. Чинники економічної безпеки підприємства. Теми рефератів 1. Міжнародна економічна безпека як наслідок глобалізації. 2. Особливості забезпечення національної економічної безпеки. 3. Концепція забезпечення соціально-економічної безпеки регіону. 4. Правові засади економічної безпеки держави.	практичне заняття/самостійна робота	Конспект лекції	Базова: 1,2,3,4,5,6,10 Допоміжна: 5, 6, 8, 9, 11, 13	Опрацювати основну та додаткову літературу/підготувати відповіді на питання практичного заняття (самостійного опрацювання)	II навчальний тиждень 2 семестр

2 год.	<p>Модуль I. Методика наукових досліджень Тема 2. Фінансова безпека підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть фінансової безпеки підприємства. 2. Загрози фінансовій безпеці підприємства. 3. Оцінювання фінансової безпеки підприємства. 4. Організація процесу фінансової безпеки підприємства. <p>Питання для самостійного опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використання показників фінансової стійкості та ліквідності для обрахунку рівня фінансової безпеки підприємства. <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Корупційні загрози економічній безпеці підприємства. 2. Загроза економічній безпеці підприємства в умовах тіньової економіки. 3. Роль банків у формуванні економічної безпеки підприємств небанківської сфери. 	практичне заняття/самостійна робота	Конспект лекції	Базова: 1,2,4,5, 7,10 Допоміжна: 1, 2, 4, 6, 7, 8	Опрацювати основну та додаткову літературу /підготувати відповіді на питання практичного заняття / підготувати реферат		III навчальний тиждень 2 семестр
2 год.	<p>Модуль I. Методика наукових досліджень Тема 3. Безпека в інтелектуальній та кадровій сфері</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика кадрової безпеки підприємства. 2. Загрози кадровій безпеці підприємства. 3. Характеристика інтелектуальної безпеки підприємства: об'єкти, загрози, вимірники. 4. Роль освіти та підвищення кваліфікації у формуванні інтелектуальної безпеки підприємства. <p>Питання для самостійного</p>	практичне заняття/самостійна робота	Конспект лекції	Базова: 1,2,3,4,5,10 Допоміжна: 3,4,5,10,11,13	Опрацювати основну та додаткову літературу /підготувати відповіді на питання практичного заняття / пройти тест		IV навчальний тиждень 2 семестр

	<p>опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> Захист конфіденційної інформації про особу Сучасна психологічна освіта керівника в контексті забезпечення кадрової безпеки підприємства Навчання персоналу та підвищення кваліфікації з соціально-економічної безпеки. <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> Підбір персоналу у системі формування кадрової безпеки підприємства. Особливості захисту не облікованих прав інтелектуальної власності. 					
2 год.	<p>Модуль I. Методика наукових досліджень Тема 4. Техніко-технологічна та інноваційна безпека підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> Техніко-технологічна безпека підприємства: її суть та характеристика загроз. Індикатори техніко-технологічної безпеки підприємства. Особливості інноваційної безпеки. Організація техніко-технологічної та інноваційної безпеки підприємства. <p>Питання для самостійного опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> Аналіз складників економічної безпеки інноваційно активних підприємств. Проблема захисту інтелектуальної власності підприємства. <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> Гудвіл: проблеми формування, оцінки і захисту. Роль інтелектуального капіталу 	практичне заняття/самостійна робота	Конспект лекції	<p>Базова: 1,2,3,4,5,9,10 Допоміжна: 5,8,9,11,12</p>	Опрацювати основну та додаткову літературу/підготувати відповіді на питання практичного заняття (самостійного опрацювання)	<p>V навчальний тиждень</p> <p>2 семестр</p>

	у формуванні економічної безпеки підприємства.					
2 год.	<p>Модуль I. Методика наукових досліджень Тема 5. Інформаційна безпека підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика інформаційної безпеки підприємства її загроз та організації. 2. Інформація на підприємстві, її види і захист. 3. Організація інформаційної безпеки підприємства. <p>Питання для самостійного опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація безпеки комп'ютерних мереж. 2. Недобросовісна конкуренція щодо комерційної таємниці. 3. Ділова розвідка. 4. Економічне шпигунство. <p>Теми рефератів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль IT відділу в системі економічної безпеки підприємства. 2. Підсистеми ефективного захисту інформації на підприємстві. 	практичне заняття/самостійна робота	Конспект лекції	<p>Базова: 1,2,3,4,5,9,10 Допоміжна: 5,8,9,11,12</p>	Опрацювати основну та додаткову літературу/підготувати відповіді на питання практичного заняття (самостійного опрацювання)	VI навчальний тиждень 2 семестр
2 год.	<p>Модуль I. Методика наукових досліджень Тема 6. Ринкова безпека підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика ринкової безпеки підприємства. 2. Показники ринкової безпеки підприємства. 3. Роль служби маркетингу у формуванні ринкової безпеки підприємства. <p>Питання для самостійного опрацювання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття горизонтальної та вертикальної безпеки підприємства. 	практичне заняття/самостійна робота	Конспект лекції	<p>Базова: 1,2,3,4,5, 7,9,10 Допоміжна: 2, 5, 8, 10</p>	Опрацювати основну та додаткову літературу/підготувати відповіді на питання практичного заняття (самостійного опрацювання)	VII навчальний тиждень 2 семестр

	<p>2. Визначення рівня конкурентоспроможності продукції.</p> <p>Теми рефератів</p> <p>1. Вплив споживачів на конкурентоспроможність підприємства в умовах інформаційної економіки.</p> <p>2. Ринкова безпека на неконкурентних ринках.</p>					
2 год.	<p>Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 7. Політико-правова безпека підприємства</p> <p>1. Характеристика політико-правової безпеки підприємства.</p> <p>2. Індикатори політико-правової безпеки підприємства.</p> <p>3. Формування політики підприємства щодо його політико-правової безпеки.</p> <p>Питання для самостійного опрацювання:</p> <p>1. Роль законодавства у формуванні політико-правової безпеки підприємства.</p> <p>Теми рефератів</p> <p>1. Рейдерство як загроза економічній безпеці підприємництва.</p> <p>2. Основні форми тіньової діяльності підприємства.</p>	практичне заняття/самостійна робота	Конспект лекції	<p>Базова: 3, 4, 5, 7, 8,10</p> <p>Допоміжна: 3, 8, 10, 12</p>	Опрацювати основну та додаткову літературу/підготувати відповіді на питання практичного заняття (самостійного опрацювання)	VIII навчальний тиждень 2 семестр
2 год.	<p>Модуль I. Економічна безпека підприємництва Тема 8. Інші види безпеки підприємства</p> <p>1. Силова безпека підприємства.</p> <p>2. Екологічна безпека.</p> <p>3. Інтерфейсна безпека підприємства.</p> <p>Питання для самостійного опрацювання:</p> <p>1. Соціальна безпека підприємства.</p>	практичне заняття/самостійна робота	Конспект лекції	<p>Базова: 1,2,3,4,5,7,10</p> <p>Допоміжна: 4, 8, 10, 11</p>	Опрацювати основну та додаткову літературу/підготувати відповіді на питання практичного заняття (самостійного опрацювання)	IX навчальний тиждень 2 семестр

	<p>2. Служба безпеки підприємства.</p> <p>Теми рефератів</p> <p>1. Особливості ЕБП на етапі створення підприємства.</p> <p>2. Безпека підприємства у форс-мажорних умовах</p>					
4 год.	<p>Модуль І. Економічна безпека підприємництва</p> <p>Тема 9. Економічна безпека підприємництва: суть та вимірники</p> <p>1. Особливості економічної безпеки підприємництва.</p> <p>2. Види загроз економічній безпеці підприємництва.</p> <p>3. Методи оцінки економічної безпеки підприємництва.</p> <p>Питання для самостійного опрацювання:</p> <p>1. Регіональний та галузевий підхід до оцінки економічної безпеки підприємництва.</p> <p>2. Інституційні засади зміцнення економічної безпеки підприємництва.</p> <p>3. Інтегральна оцінка рівня економічної безпеки підприємництва.</p> <p>Теми рефератів</p> <p>1. Теоретичні підходи до розмежування понять «підприємництво» та «підприємство».</p> <p>2. Заходи регуляторної політики на забезпечення стадії створення суб'єктів підприємницької діяльності в Україні.</p>	практичне заняття/самостійна робота	Конспект лекції	<p>Базова: 2, 3, 4, 8, 9,10</p> <p>Допоміжна: 3, 4, 8, 12</p>	Опрацювати основну та додаткову літературу/підготувати відповіді на питання практичного заняття (самостійного опрацювання)	X навчальний тиждень 2 семестр
30 год.	<p>Модуль І. Економічна безпека підприємництва</p> <p>Індивідуальне науково-дослідне завдання з обраної теми</p>	самостійна робота			Підготувати реферат або презентацію з обраної теми	

11. Система оцінювання та вимоги

Поточний і модульний контроль (80 балів)		СРС	ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1 (80 балів)		10 балів	10 балів	100 балів
Поточний контроль	МКР			
40 балів	40 балів			

Змістовий модуль 1:

Модульна контрольна робота з дисципліни «Економічна безпека підприємства» проводиться у вигляді тестування. Кожний варіант складається з 50-ти завдань.

Мінімальна кількість балів за модульну контрольну роботу складає – 24 бали.

Оцінка за самостійну роботу студента визначається за результатами письмових самостійних робіт і складає максимум 10 балів, мінімальна – 6 балів.

Оцінка за індивідуальне науково-дослідне завдання коливається в залежності від якості виконання роботи та відповідності її поставленим вимогам. Максимальна оцінка за ІНДЗ – 10 балів, мінімальна – 6 балів.

Підсумкова рейтингова оцінка за навчальну дисципліну визначається шляхом сумування кількості балів за практичні заняття, ІНДЗ, самостійну роботу та МКР і становить максимум–60 балів, мінімум – 36 балів. Екзамен проводиться в усній формі (за бажанням студента може бути письмовий). Оцінка за екзамен становить максимум–40 балів, мінімум – 24 бали.

Оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30	задовільно	
67-74	D (задовільно)	25		
60-66	E (достатньо)	10		

35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)			
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		незадовільно	не зараховано

Умови допуску до підсумкового контролю: відвідування/відпрацювання усіх практичних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни (ІНДЗ).

12. Список використаної літератури

Базова:

1. Захаров О.І. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності : навч. посібник / О.І. Захаров, П.Я. Пригунов. К.: КНТ, 2008. – 257 с.
2. Економічна безпека: навч. посіб. / [за ред.. З.С. Варналія]. К. : Знання, 2009. – 647 с.
3. Економічна безпека. Підручник / авт.кол.; за ред. д.е.н., О.І. Барановського, д.е.н., О.Б.Жихор. – К. : УБС НБУ, 2014. – 516 с.
4. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навч. посібник [для студ. вищих навч. закладів] / [В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін.]. К. : Правова єдність, 2009. – 544 с.
5. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. /Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський. К. : ЦУЛ, 2009. – 257 с.
6. Закон України "Про основи національної безпеки України" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
7. Кавун С.В. Економічна та інформаційна безпека підприємств у системі консолідованої інформації : навч. посіб. / С. В. Кавун, А. А. Пилипенко, Д. О. Ріпка; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2013. – 364 с.
8. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч.посібник / М.І. Камлик. К. : Атака, 2005. – 432 с.
9. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения : монографія / А. В. Козаченко, В. П. Пономарев, А. Н. Ляшенко. – К. : ЛІБРА, 2003. – 280 с.
10. Економічна безпека підприємства : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / [уклад. І. В. Ящишина]. – Кам'янець-Подільський : МЕДОБОРИ-2006, 2016. – 86 с.

Допоміжна:

1. Барановський О. І. Фінансова безпека: монографія / Олександр Іванович Барановський. – К. : Фенікс, 2003. – 338 с.

2. Боровиков В. STATISTICA. Искусство анализа данных на компьютере : для профессионалов / В. Боровиков. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2003. – 688 с.
3. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми забезпечення: Монографія / Т. Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 386 с.
4. Васильців Т.Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів: Ліга-Прес, 2012. – 386 с.
5. Економічна безпека підприємства: інформаційний аспект [Текст]: монографія / С.В. Кавун. - Харків: Щедра садиба плюс, 2014. - 311 с.
6. Єгоршин О. О. Методи багатовимірного статистичного аналізу : навчальний посібник / О. О. Єгоршин, А. М. Зосімов, В. С. Пономаренко. – К. : ІЗМН, 1998. – 208 с.
7. Кириленко В. І. Інвестиційна складова економічної безпеки : монографія / В. І. Кириленко. – К. : КНЕУ, 2005. – 232 с.
8. Кириченко О.А. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: Монографія./ О.А. Кириченко, В.С. Сідак, С.М. Лаптев та інші – К.: УЕП «Крок», 2008. – 423 с.
9. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія / В. М. Геєць, М. О. Кизим, Т. С. Клебанова та ін. / за ред. В. М. Гейця. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.
10. Отенко І. П. Аналіз та оцінка стратегічного потенціалу підприємства : наукове видання / І. П. Отенко, Л. М. Малярець, Г. А. Іващенко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2007. – 208 с.
11. Пономаренко В. С. Концептуальні основи економічної безпеки : монографія / В. С. Пономаренко, С. В. Кавун. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. - 256 с.
12. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : монографія / Реверчук Н. Й. - Львів : ЛБІ НБУ, 2004. -195 с.
13. Трансформації систем соціальної безпеки України : регіональний вимір : монографія / О.І. Іляш. Л. : ПАІС, 2012. – 592 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронний журнал «Економічна безпека» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://econbez.narod.ru/index.htm> –
2. Економічна безпека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://econbez.narod.ru/1security/1books2/3.htm> .
3. Збірник наукових праць «Сучасні проблеми економіки і підприємництва» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://journals.kpi.ua/ua/22> –
4. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dstszi.gov.ua>.
5. Розвідка України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rozvidka.livejournal.com/>.
6. Служба безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sbu.gov.ua/>.
7. Служба економічної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sebweb.at.ua/>.